

צילום: יותם יעקובסון

נגוסרי, מקורות הגנגס. אימא גנגה מפשיה מיהירותה הקפואה

ליל הולדתו של בודהא. בעבורי היה זה לילה של נדודי שינה, שלוו בהרגשה רעה במיוחד. אור הירח נשפך על הנוף הקשה וגרם לפסגות המחודדות המושלגות לזהור לאורו. רוח קרה נשבה והמחשבות נסקו. למחרת המשכתי אל קצה הקרחון, אל אותו קיר קרח המתמוטט פיסה אחר פיסה, והופך למים.

עמדותי שם, מול ההוד הזה, ודווקא מתוך חולשתי הפיזית, משהו נבקע גם בי. הרגשתי שעד כאן הייתי צריך להעפיל כדי להבין את מהותה של גנגה, את

נ

עמדתי מול ההוד הזה, ומשהו נבקע גם בי. ליל ירח מלא במקום המדויק שבו הקרה הופך למים

מהותם של המים. אותה מהות שהשכילו הקדמונים לזהות בתוכם, ולהקבילה לטבע שסביבם. לצקת אותה לתוך סיפורים מורכבים, לתגליפי אבן מעורנים ולציורים מסוגננים. מהות של מים, כוחו של נהר, כמו אישה שיש בה מן הטוב ומן הרע, כוח בריאה וחיות אך גם יכולת הרס.

עד כאן הייתי צריך להגיע, כדי לקבל מושג על אודות עוצמתה של גנגה. כל הכוח והאנרגיה העצומה הפורצים ממנה, שהיא מוותרת עליהם בדרכה, במורד ההרים, בנרימתה אל המישורים הגדולים. עד כאן הייתי צריך להגיע כדי לחוות עד תום את ההבנה שכל שפע, באשר הוא, צריך להיות במידה. ששפע יכול גם לשטוף בעוצמה חזקה מדי, להטביע ולחנוק. עד לכאן הייתי צריך להגיע כדי להבין כמה סחף ומשקעים היא גוררת עימה, ולבסוף, לאחר כבדת דרך, מותירה אותם מאחור וממשיכה כשמימיה נקיים. כדי לתפוס איך היא מפשיה מיהירותה הקפואה, ומתחילה לזרום לה, נענית לתכתיבי מדרונות והרים ומחליקה על גבי סלעים.

אימא גנגה, מקור כל המים, כל השפע, כל הברכה, כל החיים – עשתה את הדרך הזו. ממושבה המורס, מבדידות מושלגת, מסנוורת וחמורת סבר, יצאה אל הערבות החמות והפתוחות, שבהן היא פורשת את זרועותיה, כמו חולצת שד, ומחבקת את העולם בדלתא של אפיקים. מרווח את צמאון גרונם ונפשם של מיליוני בני אדם. ובדרכה, על אף שהותירה את משקעיה שלה מאחור, מזדהמת הגנגה מחדש מכל מה שמושלך אליה. נראה כי זה טיבו של הוויתור על הבדידות המזהירה, העליונות והניכור. זה מחירה של הבחירה במגע, ביצירת קשר. זוהי טיבה של הענקת השפע. אולם גנגה, אם הנהר, בוכות הדרך שעברה, היא גדולה וחזקה דיה כדי לספוג הכול לתוכה ולהמשיך בנרימתה הטבעית, השקטה.

לעת ערב התקררו השמיים ופתייתי שלג רך צנחו סביבי ועטפו את הנוף בלבן. היה קר, אבל לא קר עד כדי להקפיא את להט תחושת החופש שגדשה אותי. מהו החופש הזה? אותו רגע שבו האדם מצליח לאפשר לסכיבה למלא ולגרוש אותו, במקום לנסות להחיל את עצמו על הסכיבה. באותו רגע המחיצות הנוקשות בין מה שהוא "אני" לבין מה שהוא "אחר" מתערערות, וכל מה שנתפס עד כה כזר – זורם לתוכו ומציף אותו. אבל ההצפה הזו אינה מכאיבה, להפך. זהו זיכוך שכולו נועם. ברגעים מעין אלו יכול אולי לצלוח את הגנגה בחרבה. הכותב הוא מוריך טיולים ומפעלות בארץ, בהודו ובארצות נוספות. כותב, מצלם ומרצה במסגרות שונות.

yotam.jac@gmail.com

6

ירח מלא בהימלאיה

יותם יעקובסון

לצלוח את הגנגס בחרבה

אני זוכר היטב את הנסיעה באוטובוס המקומי המקרטע שהעפיל מרישיקש, המקום שבו מגיח נהר הגנגס – או גנגה, כפי שמכנים אותה ההודים (גנגה בהינדי היא נקבה) – מההרים הסוגרים על האפיק לעבר המישורים הגדולים של צפון הודו. על אף שחלפו מאז כבר כמה שנים והרבה מים זרמו מאז באינדוס, אני יכול להריח את הניחוחות שקידמו את פני בעיירה ההררית שאליה הגעתי בערב של יום נסיעה מפרך. תבשילים מהבילים ברוכני רחוב, שרף עצי המחט, ריח העשן הנודף ממדרות ומעורם של הנזירים הרבים המשוטטים בעיר, נושאים קלשון גדול כדי להראות שהם שייכים לפלג ההולך בעקבותיו של האל שיווא.

זכורה לי גם ההתרגשות של יום המחרת. בשעת בוקר מוקדמת כיתתי רגליי אל תחנת האוטובוסים המטונפת, ואז עוד אוטובוס מקומי מקרטע, עמוס לעייפה בעולי רגל צוהלים, שעשו כמוני את דרכם אל גנגוסרי, מקורותיו של הנהר המקודש. המנוע נהם, מתריס כנגד הטיפוס התלול. הנוף נעשה בהדרגה נוקשה יותר ויותר. הטריטות החקלאיות נותרו מאחור, והשרדות פינו את מקומם ליער

ארוי הימלאיה שהקפידו לצמוח הישר למעלה חרף שיפוע המדרון. ענפיהם המחודדים נשלחו למרום כבליל של אצבעות גרומות. המדרונות הלכו ונעשו תלולים יותר. סלעים חדי פנים נרמו לי כחושפים לעומתי שיניים. לפעמים הם נראו זועקים מחמת השבר שנסדק בהם. גדותיו של הערוץ כמו אימו לבלוע את האוטובוס המנסה לבוא אליו. מימי הנהר השחירו מסחף והעלו קצף, גועשים ורועשים בתחתית התהום שנפצרה מתחת. האוטובוס עצר ליד המקדש. כשבנו את המקדש הזה, הוא ניצב בקצה הקרחון שממנו מתחיל הנהר. אבל הקרחון התמוסס בינתיים, ומוצא הנהר נסוג עמו לנקודה המרוחקת כ-18 קילומטרים משם. המוני עולי הרגל הסתפקו בכיקור במקדש גנגה, הלוא היא אלת הנהר, ובארוחה באחת המסעדות המקומיות. רק מעטים, בעיקר נזירים פרושים, יצאו למסע הרגלי במעלה הגיא אל המקום המדויק שבו הופך הקרח למים.

גם אני הלכתי לשם. את הלילה הזה עשיתי אי-שם, באמצע הדרך אל הקרחון, באוהל קטן שהבאתי איתי. היה זה ליל ירח מלא, ולפי המסורת המקומית היה זה